

DÖVİZLİ ÇEKLER ve SENETLER

Versiyon : 3.6.8.10 ve üstü

İlgili Programlar : Yakamoz ve üstü tüm ticari paketler, Bumerang

Tarih : 19.06.2009

Doküman Seviyesi (1 – 5) : 3 (Tecrübeli Kullanıcı)

GİRİŞ

Ticari programlarda çek ve senet takibi yapılırken söz konusu çek/senedin dövizli olması durumunda bu bilginin ne şekilde kaydedileceği konusuna farklı yaklaşımlar uygulanmaktadır. En klasik yöntem, dövizli çek/senet el değiştirirken geçerli olan döviz kuruna göre TL cinsinden ederini hesaplamak ve bu çek/senede TL türünden kabul etmektir. Dövizli olduğu halde TL çek/senedi şeklinde takip yapılması beraberinde çeşitli sorunları da getirmektedir.

Bununla birlikte, ilgili çek ya da senedin hareket gördüğü fiş kaydında asıl döviz tutarının ne olduğu bilgisi satırda açıklama olarak not düşülerek geri dönük takibi kolaylaştıracak tedbir alındığı da görülmektedir.

TL ya da dövizli çek/senedin kendi döviz tipinden bir cari hesaba verilmesi ya da alınması durumunda genellikle sorun yaşanmaz. Fakat dövizli bir çek/senedin TL cari hesaba, TL çek/senedin dövizli çalışan bir cari hesaba verildiği/alındığı durumlarda çek/senedin asıl döviz tipi ve ilgili cari hesaba ait hareket kaydı sırasında kur çevriminin ne şekilde yapıldığı oldukça önemlidir.

Derece Yazılım, geliştirdiği PARALOG® paketlerinde **dövizli çek/senet** kullanımıyla ilgili pratik ve kalıcı bir çözüm getirmiştir. Bu çözümle birlikte çek/senet hareket fişlerinin giriş yöntemlerinde bazı değişiklikler olmuştur.

Bu yazıda **dövizli çek/senet**lerin müşteri ve satıcı döviz tiplerine ve portföy tanımlarına göre nasıl işlem gördüğü, el değiştirme işlemleri sırasında kur çevrimleri ve yeniden değerlemelerin nasıl yapılacağı konuları incelenmiştir.

ÖN BİLGİLER

Çek ve senetlerle ilgili hareket kayıtlarında uygulamada yeni bir yöntem olarak portföy döviz tipi kavramı getirilmiştir.

ALCEK, ALSEN, BRSEN, TMCEK gibi portföyler TL bazında çalışırken, kullanıcı tarafından tanımlanacak yeni portföylerde USD, EURO gibi farklı birimler seçilebilir. Programda kullanıcı tarafından istenildiği kadar yeni portföy tanımlanabilir ve tanımlama sırasında isim zorunluluğu yoktur.

PARALOG® paketlerinde dövizli çek/senet hareketlerinde yalnızca çapraz dönüşümlere (Euro para birimi ile çalışılan bir cari hesaba USD çek verilmesi gibi) izin verilmemektedir.

DÖVİZLİ ÇEK PORTFÖYÜ TANIMLAMA

Programda varsayılan olarak aşağıdaki portföyler tanımlıdır.

Kod	Açıklama	Portföy Tipi
ALCEK	Alacak Çekleri	Alacak Çek
ALSEN	Alacak Senetleri	Alacak Senet
BRSEN	Borç Senetleri	Borç Senet
TMCEK	Teminat Çekleri	Teminat Çek
TMSEN	Teminat Senetleri	Teminat Senet

Yeni bir portföy tanımlarken döviz tipi sahasının değeri değiştirilerek ilgili döviz seçilir. Sistemde daha önce alacak çekleri için ALCEK portföyü kullanılmaktaydı.

Bu tanımlama sonrasında TL türünden alacak çekleri için ALCEK portföyü kullanılmaya devam ederken USD türünden alacak çekleri işlenecekse ALCEKUSD portföyü seçilerek kayıt girilmelidir.

Benzer biçimde EURO ya da daha farklı döviz türleri için de ayrı portföyler açılabilir ve bu döviz tiplerindeki çek ve senet hareketleri sırasında ilgili portföy seçilebilir.

Kod: ALCEKUSD
Açıklama: USD ALACAK ÇEKLERİ
Tipi: Alacak Çek
Döviz: USD (USD)
Muhasebe Kodu: []

Finansal Analizlerde kullanılmaz

Nakit akışı konulu dokümanda da belirtildiği gibi "Finansal Analizlerde kullanılmaz" kutucuğu işaretlenerek kaydedilmiş olan portföyler nakit akış raporlarında gösterilmeyecektir.

Muhasebe kodu sahası, ön muhasebeden entegrasyon yoluyla muhasebeleştirme işlemleri sırasında kullanılacaktır. Bu sahanın doldurulması zorunlu değildir ve sonradan da belirtilebilir. Entegrasyon işlemleri sırasında ilgili portföyün hangi muavin hesapta takip edileceği seçilebilmekte ve hatta yeni hesap kodları o anda da tanımlanabilmektedir.

ÇEK VEYA SENETLERİN DÖVİZ KODUNUN BELİRLENMESİ

Bir çek ya da senet, başlangıçta hangi portföye kaydedilmiş ise bu çek ya da senedin döviz kodunu ilgili portföyün döviz tipi belirler. Başka bir deyişle bir çek ya da senetler ilk defa işlem görürken hangi portföye bağlanmışsa bu portföyün döviz tipini alır!

Bu konuyla ilgili olarak aşağıdaki örneği inceleyiniz.

ÖRNEK

Bir müşteriden, 3700 USD borcuna karşılık çek alınsın.(Müşterinin kendi çeki).

Alacak çekinin portföye giriş tarihi seçilir. Bu tarih aynı zamanda çekin TL bedelinin bulunması sırasında kullanılacak döviz kurunun da tarihidir.

Portföy listesinden ALCEKUSD seçilir. (Bu portföy alacak çekleri tipindeydi ve döviz tipi USD olarak ayarlanmıştır.)

Portföyün döviz tipi USD olduğunda bu portföye ilk defa kaydedilen tüm çeklerin de döviz kodu USD olur!

Ciranta (çekin kimden alındığı) seçilir. Programın getirdiği döviz kuru fiş tarihine ait değilse **Bul** butonuna basılır.

Grid bölümünde, çekin ait olduğu banka, çek numarası (Belge No) ve vadesi girildikten sonra **dövizli** çek bedeli yazılır.

Çekin dövizli bedeli girildiğinde program, **Dv. Kur** değerine bakar ve TL cinsinden bedelini otomatik olarak getirir. Kullanıcı eğer istiyorsa bu çeki kaç TL'nin karşılığı olarak aldığını da Bedel sahasındaki sayıyı elle değiştirerek belirtebilir. Bu durumda **Dv Kur** değerinin bir önemi kalmaz.

Çekin borçlusu aynı kişi (vada firma) olduğundan Borçlu kolonuna gelindiğinde F3 ile cirantadan kopyalama yapılabilir.

NOT: Program, alacak çekleriyle ilgili kayıtları tutarken ilgili tarihteki döviz kuru bilgisini tutmaz. Bunun yerine dövizli ve TL cinsinden bedellerini kaydeder.

Alacak çeki sisteme kaydedildiğinde artık bu çekin döviz kodu USD olarak belirlenmiş olacaktır. Bu çekle ilgili yapılacak tüm işlemlerde çeke ait döviz bedeli korunacak fakat gerekli durumlarda çekin TL karşılığı değiştirilebilecektir.

Bu durumda, çekin alındığı ya da verildiği cari hesabın hangi döviz tipiyle çalıştığı bilgisi yerine, çekin kaydedildiği portföyün döviz tipi çekin döviz kodunu belirler.

ÖRNEK

Döviz tipi TL olan bir müşteri, borcuna karşılık, kendisine ait olmayan başka bir USD çek verirse bu çek sisteme işlenirken alacak çekleri için yeni oluşturulan ve döviz tipi USD olan bir portföye kaydedilmelidir.

Müşteriden 3.650 TL borcuna karşılık, başka bir firma tarafından müşteriye verilmiş olan 2.400 USD bedelli çek alınsın.

Brnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel	Borçlu	Çek Şube Kod	Çek Şube Adı	Çek Hesap No	Risk Durumu	Yöre	Yöre Adı	Açıklama
Top		12.06.2009	2.400,00	3.668,64								
1 AK	5432134	12.06.2009	2.400,00	3.668,64								

İlgili tarihteki kura göre küsuratlı bir değere dönüşen 2.400 USD'lik çekin bedel sahası aşağıdaki gibi elle düzeltilir.

Brnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel
Top		12.06.2009	2.400,00	3.668,64
1 AK	5432134	12.06.2009	2.400,00	3.650,00

TL bedel girilip Enter'a basıldığında döviz bedelinin değişmediği görülür.

Brnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel	Borçlu	Çek Şube Kod	Çek Şube Adı	Çek Hesap No	Risk Durumu	Yöre	Yöre Adı	Açıklama
Top		12.06.2009	2.400,00	3.650,00								
1 AK	5432134	12.06.2009	2.400,00	3.650,00	XYZ TURIZM LTD. STL.	1018	ERENKÖY	1122334455	Az			

Bu çek de diğer örnekte olduğu gibi USD portföyünde yer alır.

Dv.Bedel sahasına girilmiş olan değer ilgili çekin bundan sonraki dövizli hareketlerinde kullanılacaktır.

Çekin TL cinsinden bedeli ise bu çekin alındığı ilgili cari hesabın 3.650 TL tutarındaki bakiyesinin tümüyle kapanmasını sağlar. Bu alacak çek girişinde bedel sahasları elle düzeltilmiş olduğundan ilgili tarihteki döviz kurunun ne olduğunun bir önemi kalmamıştır.

NOT: Örneklerde USD çekler incelenmiştir. EURO cinsinden düzenlenmiş bir çekin işlenmesi gerektiğinde bu kez EURO türünden bir portföy açılmalıdır. Ancak EURO portföyündeki bir çek USD çalışan bir cari hesaba ya da USD portföyünde yer alan bir çek EURO çalışan bir cari hesaba verilemez!

DÖVİZLİ SENETLER

Dövizli senet girişleri de yukarıda belirtildiği gibi portföyün döviz tipine bağlı olarak işlem görür. Müşterinin cari hesap döviz tipi dövizli olmasa dahi portföy dövizli ise girilen senetler de dövizli senet olarak kaydedilir. İlgili senetlerin ödeme günü geldiğinde ya da 3. şahıslara verileceği zaman senet üzerinde yazılı döviz tutarı sabit kalacak ve hareket tarihindeki döviz çevrim değerine bağlı olarak TL bedel bulunacaktır.

ÖRNEK

1320 USD tutarındaki bir satış karşılığında müşteriden 6 adet USD senet alınsın. 220 USD aylık ödeme bedeli olan senetlerin girişi aşağıdaki gibi yapılır.

ST09DOVIZLICEK - Alacak Senet Girişi

Dosya Belge

No: 1 D

Tarih: 20.05.2009 Çarşamba

Portföy: ALSENUSD-ALACAK SENETİ USD Plasiyer

Ciranta: 002 Müşteri 2 (USD) USD Bakiye: 3.700,00 Al Dv Kur: 1,56310 Bul

Açıklama: 435259 NOLU FT TAKSİT ÇEKLERİ USD

Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel	Borçlu	Kefil	Risk Durumu	Yöre	Yöre Adı	Açıklama
Top	04.09.2009	1.320,00	2.063,28						
1	45 20.06.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					1. TAKSİT
2	46 20.07.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					2. TAKSİT
3	47 20.08.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					3. TAKSİT
4	48 20.09.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					4. TAKSİT
5	49 20.10.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					5. TAKSİT
6	50 20.11.2009	220,00	343,88	Müşteri 2 (USD)					6. TAKSİT
7									
8									

Alacak senet girişi ekranında **Portföy** olarak, tipi **Alacak Senedi** ve para birimi **USD** seçilerek tanımlanmış yeni bir portföy kullanılmıştır. Varsayılan olarak kullanılan ALSEN portföyünün para birimi TL'dir ve USD türünden senetler bu portföye kaydedilmemelidir.

PORTFÖYDEKİ ÇEK/SENETLERİN 3. ŞAHISLARA VERİLDİĞİ DURUMLAR

Dövizli çek ya da senetlerin sisteme nasıl işleneceği yukarıda örneklerle açıklanmıştır. Bu çek ya da senetlerin 3. şahıslara verildiği durumlar için döviz kodunun etkisini incelemek üzere yeni örneklerle devam edilecektir.

DÖVİZLİ ÇEK -> DÖVİZLİ CARİ HESAP

ST09DOVIZLICEK - İşlem S...

- Alacak Çek Girişi
- Alacak Belge İadesi
- 3. Şahsa Verilen**
- 3. Şahıs İade
- Portföyler Arası Transfer
- 3. Şahıs Karşılıksız
- Elden Karşılıksız
- Elden Tahsil
- Bankaya Tahsile Verilen
- Banka Tahsilden İade
- Bankaya Teminata Verilen
- Banka Teminatdan İade
- Bankadan Tahsil Edilen
- Bankadan Karşılıksız
- Banka Hesap Vırmanı
- Portföy Devir
- Banka Hesap Devir
- 3. Şahıs Devir

Yeni fiş seçildiğinde **3. Şahsa Verilen** işlem türü ile devam edilsin.

Eldede bulunan alacak çek ya da alacak senetlerinin 3. şahsa verileceği durumlarda çek ya da senedin dövizli bedeli değişmez. Gerekirse TL bedel kullanıcı tarafından elle değiştirilebilir.

Üçüncü şahıslara verilecek olan çeklerden seçim yapmadan önce işlem tarihi ve portföy seçilir. Portföy listesinden USD döviz tipindeki ALCEKUSD'nin seçildiğine dikkat ediniz.

Yıl	Bnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel	Borçlu	Ciranta	Orj Alt Hesap	Çek Şube Bilgisi
2009 AK		5432134	12.06.2009	2.400,00	3.650,00	XYZ TURIZM LTD. STI	001-Müşteri 1 (TL)		ERENKÖY-1018-1122334455
2009 İŞ		432123	19.06.2009	3.700,00	5.500,00	Müşteri 2 (USD)	002-Müşteri 2 (USD)		

Üçüncü şahsa verilmesi planlanan çek ya da çekler listeden işaretlenerek grid sahaya alınır.

ÖRNEK

XYZ Turizm LTD. ŞTİ'den alınmış olan 2.400 USD'lik çek, yine USD türünden bir cari hesap olan Satıcı2'ye verilsin.

Yıl	Bnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Bedel	Borçlu	Ciranta	Açıklama	Orj Alt Hesap	Çek Şube Bilgisi	Risk Durumu	Yöre
2009 AK		5432134	12.06.2009	2.400,00	3.685,20	XYZ TURIZM LTD. ...	001-Müşteri 1 (TL)			ERENKÖY-1018-112233...	Az	

Program otomatik olarak **Dv.Bedel** sahasını kapalı durumda getirir. **Bedel** sahası ise açıktır. Bu sahaya yazılacak değer önemi yoktur. USD çek USD müşteriye verilmektedir.

NOT: Bedel sahasına yazılacak değer ancak dövizli çek TL cinsinden çalışan bir cari hesaba verilecekse anlamlıdır.

DÖVİZLİ ÇEK -> TL CARI HESAP

ÖRNEK

XYZ Turizm LTD. ŞTİ'den alınmış olan 2.400 USD'lik çek, 15 Haziran tarihinde, para birimi olarak TL ile çalışan Satıcı1'e verilsin.

- Çekin döviz bedeli değişmez.
- TL Bedel elle değiştirilebilir.
- Kur değeri buldurularak kura göre güncelleme yapılabilir.

ST09DOVIZLICEK - 3. Şahsa Verilen

Dosya Belge Hızlı Bul

No: 4

Tarih: 17.06.2009 Çarşamba

Portföy: ALCEKUSD-ALACAK ÇEKİ USD

Ciranta: 003 Satıcı 1 (TL) Bakiye: 0,00

Dv Kur: 1,53550 Bul

Yıl	Brk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Dv...	Bedel	Borçlu	Ciranta	Açıklama	Orj. Alt Hesap	Çek Şube Bilgisi	Risk Durumu	Yöre
Top			12.06.2009	2.400,00		3.685,20							
1	2009 AK	5432134	12.06.2009	2.400,00 USD		3.685,20		XYZ TURIZM LTD. ...001-Müşteri 1 (TL)			ERENKÖY-1018-1122334455	Az	
2													

Döviz bedeli değiştirilemez fakat çekin TL bedeli aşağıdaki gibi elle değiştirilebilir.

ST09DOVIZLICEK - 3. Şahsa Verilen

Dosya Belge Hızlı Bul

No: 4

Tarih: 15.06.2009 Pazartesi

Portföy: ALCEKUSD-ALACAK ÇEKİ USD

Ciranta: 003 Satıcı 1 (TL) Bakiye: 0,00

Dv Kur: 1,53550 Bul

Yıl	Brk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Dv...	Bedel	Borçlu	Ciranta	Açıklama	Orj. Alt Hesap	Çek Şube Bilgisi	Risk Durumu	Yöre
Top			12.06.2009	2.400,00		3.685,20							
1	2009 AK	5432134	12.06.2009	2.400,00 USD		3.670,00		XYZ TURIZM LTD. ...001-Müşteri 1 (TL)			ERENKÖY-1018-1122334455	Az	
2													

UYARI

Çek ve senet fiş ekranlarında başlıktaki **Tarih** sahasının değeri elle değiştirildiğinde **Dv.Kur** değeri otomatik olarak değişmez.

Döviz Kur değerinin ilgili tarihteki kuru göstermesi için **Bul** butonuna basılması gerekir.

Dv Kur: 0,00000 Bul

Bul butonuna basılarak ilgili tarihteki kur değerinin getirilebilmesi için bu döviz türüne ait kur değerlerinin TCMB'den yüklenmiş olması ya da kullanıcı tarafından elle giriş yapılmış olması gerekir. İlgili tarihlerdeki döviz kurlarını yüklemek ya da elle giriş yapmak için **Döviz/Tarih Bazlı Döviz Kurları** adımı kullanılır.

Kur'a Göre Güncelleme İşlemi

Fiş giriş ekranındaki kur değeri değiştirilmiş (**bul butonuyla yenilenme ya da elle değiştirilme durumu**) ise grid alanındaki Bedel sahasında gösterilen değerler otomatik olarak değişmez. Bu durumda aşağıdaki gibi güncelleme yapılır.

Tazele butonuna basılarak **Kura göre Güncelle** seçilir.

ST09DOVIZLICEK - 3. Şahsa Verilen

Dosya Belge Hızlı Bul

No: 4 D

Tarih: 15.06.2009 Pazartesi

Portföy: ALCEKUSD-ALACAK ÇEKİ USD

Ciranta: 003 Satıcı 1 (TL) Bakiye: 0,00

Dv Kur: 1,54000 Bul

	Yıl	Bnk	Belge No	Vade	Dv.Bedel	Dv...	Bedel	Borçlu	Ciranta	Açıklama	Orj. Alt Hesap
Top				12.06.2009	2.400,00		3.696,00				
1	2009	AK	5432134	12.06.2009	2.400,00	USD	3.696,00	XYZ TURİZM LTD. ...	001-Müşteri 1 (TL)		ERENK...
2											

Kura göre Güncelle butonuna basılıyor ve Bedel sahası program tarafından otomatik olarak değiştiriliyor.

Kur, elle değiştiriliyor.

ST09DOVIZLICEK - Tazelem...

- Tanımlan Tazele ?
- Toplamı Tazele ?
- Kura göre Güncelle ?

Bu örnekte çekin 2.400 USD olan dövizli bedeli hiçbir şekilde değişmemiştir. Ancak, TL bedel elle ya da kura göre güncellenerek düzeltilebilmektedir. Butonlarla ilgili daha fazla bilgi için [?] açıklama bölümüne başvurulabilir.

ÖZET BİLGİLER

TL ÇEK -> DÖVİZLİ CARİ HESAP

Eldeki çeklerden ALCEK portföyünde yer alan TL türünden düzenlenmiş bir çek, dövizli çalışan bir cari hesaba verilecek olursa TL çekin döviz cinsinden değeri elle girilerek ya da kura göre güncelleme yapılarak değiştirilebilir. Bir önceki örnekte buna benzer bir uygulama verilmiştir.

TL ÇEK -> TL CARİ HESAP

Hem çek hem de cari hesap TL bazında ise bu durumda döviz sahalılarının önemi yoktur. ve kur dönüşümüyle ilgili işlemler yapılmaz.

NOT: Çek ve senetlerle ilgili işlemlerde belgenin kaynağı ile verildiği yer arasında döviz tipi farklılığı olması durumu çeşitli örneklerle incelenmiştir.

Yukarıda anlatılan uygulama şekilleri senetler için de geçerlidir.

DERECE YAZILIM HİZMETLERİ TİCARET A.Ş.
(Haziran 2009)